

Schriftlezing: Psalm 94
Tekst: Psalm 94:12-15
Ps. 92:1,3,4
Ps. 80:1,10
Gez. 177:1,2
Ps. 94:1,2,3,4,5
Ps. 94:6,7,11
Lb. 285:1,2,3,4

Gehouden te: Baflo, 05-08-12 (9.30 u.)
Kantens, 05-08-12 (14.30 u.)

Thema: God doet recht! Zo kennen we Hem.

Gemeente van onze Heer Jezus Christus, broeders en zusters, jongens en meisjes,

1. Weigerzangers

Dit voorjaar was er in het Nederlands Dagblad een pittige discussie over het zingen van zogenaamde wraakpsalmen. Kunnen we die als nieuwtestamentische christenen nog wel zingen? Misschien moet ik zelfs vragen: "Mogen we die wel zingen?" Onze Meester Jezus zei toch: "...heb je vijanden lief en bid voor wie jullie vervolgen...?" (Mat. 5:44)

Deze discussie leverde een paar nieuwe woorden op: weigerorganisten en weigerzangers. Naast de al bekende weigerambtenaren. Mensen die pertinent weigeren om wraakpsalmen te zingen of te begeleiden.

De meest heftige psalmtekst in deze discussie is wel het slot van Psalm 137:

*"Babel, weldra word je verwoest.
Gelukkig hij die wraak zal nemen
en jou doet wat jij ons hebt gedaan.
Gelukkig hij die jouw kinderen grijpt
en op de rotsen verplettert."* (Ps. 137:8,9)

Ik snap heel goed dat mensen dat moeilijk op hun tong nemen. Kun je dat wel zingen in de kerk?

In dit veld van gedachten en vragen heeft ook Psalm 94 een plaats. Minder heftig en schrijnend dan Psalm 137, maar hier staat toch ook maar:

*"Verhef u, rechter van de aarde,
geef de hoogmoedigen hun loon."* (vs. 2)

En let eens op het begin van de berijmde psalm, die we gezongen hebben. We passeren al zingend drie uitroepetekens. Extra grote de nadruk geeft dat. Zingt toch niet zo gemakkelijk weg, als je het even tot je laat doordringen...

Je vraagt je af: Vergeldt God dan kwaad met kwaad? Wij mensen mogen dat beslist niet. God wel? Het kwaad dat mensen doen compenseren met het 'kwaad' van straf en vergelding? Of is dat toch geen kwaad? Pittige vragen al met al. Dat voelt u wel.

2. Rechtsgevoel

Aan de andere kant is er ons rechtsgevoel als mensen. Daar heeft vergelding van aangedaan onrecht een wettige plaats. Mensen – en zeker slachtoffers van misdrijven – hebben een onbevredigend gevoel als er geen recht wordt gedaan of kan worden gedaan. Als het misdrijf niet wordt opgelost en dus niet bestraft. Bij sommige moorden is dat het geval.

En we hebben vinden, dat er iets scheef zit als bijvoorbeeld winkelmedewerkers worden opgepakt en bestraft, omdat ze een winkeldief te hard hebben aangepakt. We hebben soms het idee, dat er meer aandacht en bescherming is voor daders dan voor slachtoffers. Dat is heel frustrerend voor het rechtsgevoel. En we roepen om strengere straffen, om duidelijker vergelding. Om wraak!

Dit alles betekent een geweldige aanvechting voor de gelovigen in het Oude en Nieuwe Testament. Hoe vaak zijn zij ook niet het slachtoffer van verbaal of fysiek geweld van hoogmoedigen, wettelozen en geweldenaars?

En zij roepen tot God om recht en om vergelding. En God zegt niet: "Dat mag niet. Dat wil ik niet horen. Stop daarmee." Nee, hij luistert daarnaar en gaat optreden als Rechter van heel de aarde.

Vraagt extreem onrecht niet om extreme vergelding van de kant van God, de rechtvaardige Rechter?

God doet recht! Zo is hij. Zo doet hij. En zo kennen we hem. En zo roepen we hem aan. Onder andere met Psalm 94.

Deze psalm kent ook een gelukwens, een zaligspreking. Vandaaruit willen we proberen de psalm te verstaan.

God doet recht! Zo kennen we Hem.

3. Koning en rechter

Je verwacht geen felicitatie of zaligspreking in een psalm die zo begint als Psalm 94.

*"God van vergelding, HEER,
God van vergelding, verschijn in luister."*

Dat is een even krachtige inzet als in Psalm 93, de psalm die we vorige week zondag lazen en zongen. Anders, maar zeker even sterk komt de psalm bij ons binnen.

"De HEER is koning..." In zijn heerlijkheid en zijn heiligheid. Maar God de HEER is ook de Rechter van heel de aarde.

In Israël is de koning opperrechter. Denk aan Salomo met zijn wijze rechtspraak. Bij ons zijn wetgevende, uitvoerende en rechterlijke macht strikt gescheiden. Om verstrengeling van belangen te voorkomen.

De HEER is als allerhoogste koning ook de allerhoogste rechter. Maar gevaar voor oneerlijke behandeling of verstrengeling van belangen bestaat bij God niet. Daar hoeven we dus niet bang voor te zijn.

Ik ben naar Psalm 94 toegegaan met de vraag: Past deze psalm wel tussen de negentigers? De psalmen in de negentig, die bijna allemaal koningspsalmen zijn en God als Koning bezingen.

Wel, hier ligt de link, in wat ik net zei. "De Koning is de Rechter." Hij maakt de wetten, Hij voert ze uit en Hij spreekt recht. Alles in één goddelijke hand. Zo is de HEER, onze God.

Wij hebben een God, die eeuwig Koning is, heerlijk in zijn majesteit en heiligheid. En Hij is de God van vergelding.

Zo roept de dichter van deze psalm de Heer aan. "*God van vergelding!*" Bis, twee keer! Dat geeft extra nadruk en impact. Dat moeten we goed weten. Dat moeten ook de hoogmoedigen, tegen wie het in deze psalm gaat, goed weten.

De Heer is de God die vergeldt. Niet maar één keer. Bij het laatste oordeel op de jongste dag bijvoorbeeld. Maar veel vaker, altijd, ook in deze bedeling al. Net als in de oude bedeling. Telkens grijpt God in, spreekt Hij recht en laat Hij zijn recht gelden, door het onrecht te vergelden.

Heer, God van vergelding. Met deze God is een mens te feliciteren, als hij door Hem geleid en onderwezen wordt. Ik leg nu direct even de link tussen vers 1 en vers 12. Bij deze God is een mens gelukkig. Juist wel, omdat de HEER de God van vergelding is, die het onrecht wegdoet en die hoogmoedige en wetteloze mensen straft en verdelgt. Dat betekent redding en bevrijding voor de gelovigen onder Gods volk. Het geeft hun rust van tijden van ellende, compensatie voor geleden onrecht.

4. Opvoeding

Net als in vers 1 spreekt de dichter in vers 12 de HEER zelf direct aan. Opvallend en belijgend. Niet: "Gelukkig ben jij, als je door de Heer geleid en onderwezen wordt." Maar:

"Gelukkig de mens, HEER, die door u wordt geleid en onderwezen in uw wet en uw leer."

God zelf ontvangt de eer van het gelukkig leven van de mensen, die door Hem worden geleid. Dat geldt ook die mensen zelf uiteraard. Het gaat ook over hen. Misschien heeft de dichter het hier ook wel over zichzelf. Hij is zelf zo'n man, door de Heer opgevoed. Hij ervaart zelf het geluk van het onderwezen zijn uit het woord van de Heer. Dat houdt hij nu ook het volk voor, de mensen aan wie hij deze psalm leert zingen.

Het is de eigen ervaring van de dichter. Hij heeft de opvoedende hand van de Heer gevoeld. God gaf hem ook wel eens een tik. Moest hem ook geregeld corrigeren. Zoals elke opvoeder dat moet doen bij zijn kinderen. Want ook hij had – net als wij allemaal – de neiging om van de Heer af te wijken en de geboden van God voor gezien te houden en zijn eigen weg te gaan.

Hoe goed is het, wanneer de Heer je dan weer terughaal naar zijn weg en wet. Welzalig. Gelukkig is de man aan wie U, Heer, leiding geeft. Gelukkig opgevoed door de Heer die het onrecht vergeldt.

Uit de wet leer je God zelf ook kennen. Als de God van recht en van vergelding. Het gaat in Gods wet vaak over rechtdoen en eerlijkheid, over rechtsbescherming van wie zwak is in de samenleving en onder Gods volk. Daarin laat God zien: "Zo ben Ik.

En zo wil ik dat jullie zullen leven." God zet zo zijn stempel op het leven van zijn volk, van alle mensen. Ook van de samenleving, de antieke en de moderne samenleving.

De Heer onderwijst de volken, voedt hen op, legt deels zijn verordeningen in hun hart. Paulus noemt het zo in Romeinen 1:18 e.v.

Gelukkig is de mens m/v, die door de Heer wordt opgevoed. Aan wie God zelf leiding geeft met zijn woord. En gelukkig wanneer hij / zij luistert naar dat onderwijs van de Heer.

Dan gaat het je goed en ontvang je het leven.

De Heer schenkt de man, die door Hem geleid wordt, rust in kwade dagen. Rust van de tijden van ellende, terwijl de wetteloze zijn eigen grafkuil aan het graven is.

Ook hier is het goed om precies te lezen. God verleent die rechtvaardige niet slechts een beetje rust in tijden van ellende. God doet meer dan hem even op adem te laten komen op de dag van het onheil. Terwijl in feite de ellende gewoon doorgaat.

Nee, God verleent rust van de dag van het onheil. Dat is zijn geluk. Want het betekent: de dagen van het onheil gaan voor hem voorbij. De tijden van ellende tellen voor hem niet meer. Hij krijgt er rust van, van de kant van de Heer. Want hij vindt zijn rust in God.

5. Dwaas of gelukkig

Wat waren het kwade dagen voor de dichter! Heel verschrikkelijk. En er kwam geen einde aan voor zijn gevoel. Hoor hem klagen.

"Hoe lang nog zullen de wettelozen, HEER, hoe lang nog zullen de wettelozen juichen, de onrechtvaardigen het hoogste woord voeren en trotse taal uitslaan?" (vs. 3,4)

En dan het gedrag van die hoogmoedige mensen. Allerverschrikkelijkst. Grote monden, hoge woorden. Ze vertrappen Gods eigen volk. Weduwe, wees en vreemdeling drukken ze zonder pardon dood. Figuurlijk en zelfs letterlijk. Men concurreert de zwakken dood en men prijst ze uit de markt. Niks nieuws onder de zon, als je in de macht van de onrechtvaardige Mammon bent gekomen. Het recht wordt verdraaid. En de zwakken moeten daar altijd onder lijden. Zo gaat het en zo willen deze wetteloze mensen het ook.

Ze trekken helemaal niks van God en zijn genadige wetten aan. Regels, die vooral het heil van de zwakken in de samenleving beogen. Want God heeft als geen ander hart voor weduwen, wezen en vreemdelingen. Dat komt strijk en zet uit in de wetten van Mozes en die van de Heer Jezus Christus later.

Moet je horen wat die onrechtvaardigen denken:

"'De HEER ziet het niet,' zeggen ze, 'de God van Jakob merkt toch niets.'" (vs. 7)

Dat is goddeloosheid ten top. Ze verklaren God in de praktijk doof en blind.

Laten we eerlijk zijn, broeders en zusters, dat doen wij ook wel eens. Wanneer we zondigen achter gesloten deuren. De mensen zien en horen het niet. Denken we,

hopen we. En God sluiten we ook even buiten. We verbeelden ons even, dat Hij het ook niet merkt.

Struisvogels, die we zijn! Wij steken de kop in het zand en denken dan: "God ziet en hoort ons niet." Sjonge, jonge. Wat een vergissing! Wat een domme mensen zijn we dan. Nog minder dan uilskuikens.

Hoor maar wat de psalm tot die redeloze dwazen zegt:

*"Kom tot inzicht, onverstandigen.
Dwazen, worden jullie ooit wijs?
Hij heeft het oor geplant - zou hij niet horen?
het oog gevormd - zou hij niet zien?
Die de volken leidt, de mensen leert
en vermaant - zou hij niet straffen?
De HEER kent de mensen,
niet meer dan lucht zijn hun gedachten." (vs. 8-11)*

En dat terwijl ze zo hoog van de toren bliezen, de hoogmoedige mensen!
Wat een contrast vormt hiermee de zaligspreking van vers 12 en 13:

*"Gelukkig de mens, HEER, die door u wordt geleid
en onderwezen in uw wet en uw leer.
Hij zal rust vinden in kwade dagen,
terwijl voor de wettelozen een kuil wordt gegraven."*

6. Mijn rechtshulp

Ook Psalm 94 kent variatie in taal en toon. De Heer wordt rechtstreeks aangeropen. Er wordt vermaand. Er wordt bemoedigd, gefeliciteerd zelfs.

De dichter spreekt ook persoonlijk. Hij verzwijgt zijn aanvechtingen en twijfels niet. Wat een ellendige toestand was het! Wat hadden ze te lijden onder die hoogmoedige mensen en die onrechtvaardige rechters.

Maar steeds heeft de dichter het volk van God voor ogen. Hij zingt, hij onderwijst en bemoedigt hen, ook daar waar hij persoonlijk spreekt. In vers 16 tot 19 bijvoorbeeld. Het gaat hem om het volk van God, om de gemeente van de Heer.

Daarom is het zo schrijnend, wat die goddelozen hun zwakke en rechteloos gemaakte volksgenoten aandoen.

Let wel, die hoogmoedige mensen dat zijn ook mensen van Gods volk, Israëlieten. Dat maakt het ook zo erg. Dat maakt de ellende voor weduwe, wees en vreemdeling zo groot. En dat snijdt de godvrezende dichter door de ziel. Hij heeft het daar geweldig moeilijk mee.

Bezetting door een buitenlandse vijand is verschrikkelijk. Is erg genoeg. Gods volk weet ervan mee te praten. Maar verdrukking, onrecht van de kant van volksgenoten, eigen rechters en overheden is nog veel zwaarder.

Want zij kunnen beter weten. Omdat ze de wet van God kennen. Maar ze hebben lak aan God en zijn recht. Dat is ongeveer het ergste wat er is. Als mensen van Gods volk bewust God de rug toekeren. Met alle gevolgen van dien voor de samenleving van Gods volk. De psalm heeft al gezegd wat er dan gebeurt.

Het recht van de armen, de weduwe, de wees en de vreemdeling wordt om zeep geholpen. Het recht van God wordt genegeerd en aan de kant gezet. En ieder die

daar niet aan mee wil doen wordt vogelvrij verklaard. De zwakken, de oprechte mensen, die trouw aan God en zijn woord willen zijn. Zij komen te zitten in de hoek waar de klappen vallen en de trappen worden uitgedeeld. Tot de dood erop volgt.....

De dichter van Psalm 94 heeft dat bijna aan den lijve ondervonden. Het compleet alleen zijn tegenover de misdadigers, zonder helper, die voor hem in de bres sprong en het voor hem opnam.

*"Wie treedt voor mij op tegen die onrechtvaardigen,
wie beschermt mij tegen die schurken?" (vs. 16)*

Helemaal alleen voor de misdadige rechterstoel in de poort.
Maar was hij echt zo alleen als hij zich voelde? Naar de mens gesproken wel. En toch...

*"Had de HEER mij niet geholpen,
dan woonde ik al in de stilte van het graf.
Toen ik dacht: Mijn voet glijdt weg,
hield uw trouw mij staande, HEER.
Toen ik door zorgen werd overstelpt,
was uw troost de vreugde van mijn ziel." (vs. 17-19)*

'De Heer was mijn hulp. Ook mijn rechtshulp, mijn advocaat, mijn Rechter zelfs. Anders had ik het niet volgehouden. Dan was ik onderuit gegaan. Zonder de ondersteuning van de Heer had ik mijzelf onder de doden moeten rekenen.'

"Dat houd ik u ook voor," zegt de dichter daarmee tegelijkertijd. Dat is de zekerheid die het volk van de Heer ook mag hebben.

*"Nee, de HEER zal zijn volk niet verstoten,
zijn liefste bezit niet verlaten." (vs. 14)*

De Heer laat zijn volk niet in de steek. Met het volk worden hier bedoeld de rechtvaardigen, die trouw zijn aan de Heer en aan zijn verbond en zijn woorden. Maar die tegelijk onder de armen en de zwakken gerekend worden. Die zekerheid – de Heer laat zijn volk niet in de steek – dat geeft de vromen rust. Dat is het fundament van hun geluk. Het geloof in God, die trouw is, maakt de mens die door de Heer wordt opgevoed en geleid echt gelukkig, zelfs in tijden van ellende. Ik wijs u op een paar andere zaligsprekingen. Van onze Heer Jezus Christus zelf ditmaal.

*"Gelukkig wie nederig van hart zijn,
want voor hen is het koninkrijk van de hemel.*

...

*Gelukkig de zachtmoedigen,
want zij zullen het land bezitten.*

...

*Gelukkig wie vanwege de gerechtigheid vervolgd worden,
want voor hen is het koninkrijk van de hemel.." (Mat. 5:3,5,10)*

Vanuit Psalm 94 kom ik ook daar terecht. Met de gemeente van Christus. Hoe bemoedigend is dat.

God doet recht! Zo kennen we Hem.

7. Rechtsherstel

De psalm roept de Heer aan als Rechter. God wordt uitgenodigd om op te treden tegen de hoogmoedige mensen en het onrecht dat zij begaan.

"Heer, grijp in en herstel het recht." Dat mogen de gelovige kinderen van God met vrijmoedigheid vragen. Daar mogen ze vanuit hun ellendige tijden om roepen tot God, die Koning en Rechter van heel de wereld is.

Zij hebben in het geloof ook de zekerheid, dat de Heer dat doet. Want zo kennen zij Hem. Hij is de rechtvaardige, die het absoluut niet kan hebben, dat weduwe, wees en vreemdeling verdrukt worden.

Het gaat de Heer ook om het recht van de armen. Om zijn eigen recht. Dat gaat Hij herstellen. Daar is Hij al mee bezig. Ik zei al, dat is niet alleen iets van straks bij het laatste oordeel op de jongste dag. God laat het niet rusten tot dan pas. Dat zou voor de rechtvaardigen niet vol te houden zijn.

Onze psalm zegt ook:

*"De rechtspraak voegt zich weer naar het recht,
de oprechten van hart sluiten zich aan." (vs. 15)*

De rechtspraak wordt niet vanzelf weer rechtvaardig en eerlijk. Dat doet de Heer. Daar zorgt Hij voor door zijn ingrijpen. Hij zal er voor zorgen, dat de onrechtvaardige rechters aan de kant geschoven worden. Ze moeten plaatsmaken voor onkreukbare personen, die het recht van de Heer handhaven en die zich in alles laten leiden door het woord en de wetten van God.

Want het kan niet zo zijn dat God iets te maken heeft met

*"... verdorven rechters,
die onheil stichten in naam van de wet?
Ze spannen samen tegen de rechtvaardigen
en veroordelen onschuldigen ter dood!" (vs. 20,21)*

Ten enenmale niet. Zo is God niet. Dat staat oneindig ver van Hem af. God heeft niets te maken met de stoel van de misdaad. Maar Hij doet recht en vergeldt het onrecht, dat de zwakken in de samenleving wordt aangedaan.

De dichter belijdt:

*"De HEER is mijn burcht geworden,
mijn God de rots waarop ik schuil.
Hij geeft de schuldigen het loon dat zij verdienen,
om hun onrecht brengt hij hen tot zwijgen,
de HEER, onze God, brengt hen voorgoed tot zwijgen." (vs. 22,23)*

De HEER, onze God – hoor met vreugde hoe de psalm het in de laatste regel zegt – de Heer, onze God brengt hen tot zwijgen.

En daarmee is de cirkel rond. Want zo begon de psalm ook. HEER, God van vergelding...

Gelukkig bent u met deze God als rots en schuilplaats. De God die het onrecht vergeldt. Zeg dat ook maar tegen Hem. Roep Hem aan.

Kunnen wij dat eigenlijk wel: zingen over wraak en bidden om vergelding? Zo begon ik de preek. Psalm 94 beantwoordt die vraag bevestigend. Ook voor Christus' gemeente in het Nieuwe Testament.

O ja, we houden rekening met de les van de apostel Paulus:

"Neem geen wraak, geliefde broeders en zusters, maar laat God uw wreker zijn, want er staat geschreven dat de Heer zegt: 'Het is aan mij om wraak te nemen, ik zal vergelden.' (Rom. 12:19)

Maar ik hoor tot in de hemel de roep om vergelding klinken. Uit de mond van de zielen onder het altaar, van de mensen, die gedood waren omdat ze getuigenis hadden afgelegd van de boodschap van God.

"O heilige en betrouwbare Heer, wanneer zult u de mensen die op aarde leven eindelijk straffen en ons bloed op hen wreken?" (Opb. 6:10)

*"God van vergelding, HEER,
God van vergelding, verschijn in luister."*

Nu, en straks op de dag van het oordeel.

Wat een geluk, Heer, dat wij U kennen in Jezus Christus.

Amen.